

**Haugesund kommune
Rådmannens stab**

Kunnskapsdepartementet
Boks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
Saksnr. 2010/3471
Løpenr. 33593/2010
Arkivkode B02

Saksbehandler
Lisbeth Bakkevig
Tlf. 52 74 30 37

Vår dato
15.10.2010

HØRING AV NOU 2010: MANGFOLD OG MESTRING. FLERSPRÅKLIGE BARN, UNGE OG VOKSNE I OPPLÆRINGSSYSTEMET

Regjeringen oppnevnte i statsråd 24. oktober 2008 et offentlig utvalg som skulle se på opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne.

1. juni 2010 overleverte utvalget, under ledelse av Sissel Østberg, NOU 2010: 7 Mangfold og Mestring til Kunnskapsdepartementet. NOUen er sendt ut på høring med høringsfrist 1. november.

Utredningen består av 21 kapitler, og i høringsbrevet ber en om at det i tilbakemeldingene fra høringsinstansene fremgår hvilke kapitler kommentarene er knyttet til.

Høringen ble behandlet i formannskapet i Haugesund kommune i møte 26. oktober 2010, og formannskapet gir følgende høringsuttalelse:

Kapittel 6

Opplæringssektoren – Styling, økonomi og organisering

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag til tiltak:

- *I det videre arbeidet med inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner må det tas hensyn til at ressursbruken knyttet til opplæring av minoritetsspråklige barn, unge og voksne har vært for lav.*

Kommentar:

Grunnlaget for finansieringen må bedres gjennom å sikre korrekt informasjon og innrapportering av ressursbehov. Ressursknapphet må ikke hindre minoritetsspråklige elevers rettigheter etter opplæringsloven §2.8.

Besøksadresse
Rådhusgt. 66
Postadresse
Postboks 2160
5504 Haugesund

Sentralbord
52 74 30 00
Telefaks
52 74 30 31

Bankgiro
3240.07.22020
Organisasjonsnr
944 073 787

E-postadresse
postmottak@haugesund.kommune.no

Kapittel 7

Barnehage og andre tilbud i førskolealder

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag for å øke barnehagedeltakelsen og styrke språkstimulering for minoritetsspråklige barn gjennom:

- *Regler for inntektsgradering og søskenmoderasjon presiseres slik at disse virkemidlene gir større effekt og treffsikkerhet.*
- *Informasjons- og rekrutteringskampanjer for å øke barnehagedeltakelsen. Materiell til bruk i informasjonskampanjer må utarbeides på relevante språk.*
- *Det bør utvikles standarder for kartlegging av språkmiljø i barnehagen.*
- *Det må utvikles språkkartleggingsverktøy tilpasset barn med annet morsmål enn norsk.*
- *Tilbudet om språkkartlegging må også omfatte barn som ikke går i barnehagen.*
- *Det må sikres nødvendig kompetanse for bruk av slikt verktøy gjennom egne etterutdanningstiltak.*
- *Det bør opprettes nye kompetansehevingssprosjekter for tospråklig personale og for lærere.*
- *Tilskuddsposten til tiltak for å bedre språkforståelsen hos barn i førskolealder bør økes i takt med antallet minoritetsspråklige barn.*

Kommentar:

Vektlegging av tidlig innsats er viktig, og tiltak for minoritetsspråklige barn må settes i gang så tidlig som mulig. Det bør satses på kompetanseheving blant personalet på dette området. Språkstimulering for minoritetsspråklige barn skjer best gjennom deltakelse i barnehagen. Utvalgets forslag om gratis tid tilsvarende 20 timer for alle barn i barnehage og en utfasing av kontantstøtten vil kunne bidra til bedre barnehagedeltakelse blant minoritetsspråklige. Alle nye tiltak må kostnadskalkuleres, og rammetilskuddet til kommunene må økes tilsvarende.

- Kapittel 8

Minoritetsspråklige elever i grunnskolen

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag:

- *Opplæringsloven § 2-8 endres slik at elever som blir overført til ordinær læreplan i norsk fortsatt skal kunne ha rett til særskilt språkopplæring.*

Kommentar:

Den tidsmessige begrensingen i dagens bestemmelser om at rett til særskilt språkopplæring kun skal gjelde til eleven har tilstrekkelig kunnskap i norsk til å følge den ordinære undervisningen, kan for en del minoritetsspråklige elever være uheldig. Forskning sier at skolene bør være åpne for at elever kan ha behov for en viss støtte utover oppnådd nivå 3. Det begrunner vi med at det tar lang tid å lære et andrespråk så godt at eleven kan oppnå fullt læringsutbytte i fagene.

Vi støtter utvalgets forslag om at *det ved overgang til ordinær læreplan i norsk skal foretas en ny vurdering av om eleven har behov for tospråklig støtte i fag som for eksempel samfunnsfag, naturfag, etc.*

Kommentar:

I tospråklig fagopplæring er det viktig å sikre elevenes progresjon i norsk og ikke minst i de andre fagene. Vi ser det som positivt at eleven skal kunne bli vurdert i forhold til tospråklig fagopplæring etter at de er gått over til ordinær opplæring. I dag er det norskkunnskapene spesielt innen norskfaget som sier noe om en er § 2-8 elev eller ei.

Videre støtter vi utvalgets forslag:

- *Elever med annet morsmål enn norsk gis anledning til å få morsmålet sitt som fag med mulighet for påbygning gjennom skoleløpet som alternativ eller i tillegg til fremmedspråk.*
- *Eksisterende læreplan i morsmål for språklige minoriteter må revideres.*
- *Det må i tillegg utarbeides en ny læreplan i morsmål for språklige minoriteter som tar morsmålet sitt som fag. Denne planen skal bygges opp etter ordinær læreplan i norsk.*

Kommentar:

I dag blir ikke-vestlige språk som fremmedspråk i liten grad tilbudt på ungdomstrinnet eller i videregående opplæring. Flerspråklighet er en viktig ressurs for samfunnet, og den flerspråklige kompetansen bør brukes og utvikles i større grad enn i dag.

Kapittel 10

Innføringstilbud til nyankomne elever

Haugesund kommune støtter utvalgets anbefalinger om at *regelverket endres slik at det går eksplisitt fram av loven at skoleeier kan etablere innføringsskoler, herunder vilkårene for dette tilbudet, blant annet varighet av tilbudet, informasjonsplikt overfor elever og foresatte og prosedyrer ved inntak.*

Kommentar:

Mange kommuner har allerede i dag innføringsklasser på ordinære skoler eller innføringsskoler der nyankomne minoritetsspråklige elever mottar særskilt norskopplæring i en avgrenset periode. I Haugesund kommune var det tidligere innføringsklasser på en barneskole og en ungdomsskole.

Vår erfaring ved å gå over til en egen innføringsskole, mottaksskolen ved Breidablik læringscenter, har vært ubetinget positivt. Dette bekreftes ved tilbakemeldinger fra skoler vi overfører elevene til etter innføringsperioden ved mottaksskolen. Innføringsskoler kan representere en utfordring når det gjelder inkludering og sosialisering av elevene. Vår erfaring tilsier imidlertid at innføringsperioden på mottaksskolen har bidratt til en god utvikling for elevene, og det oppstår færre uheldige episoder enn tidligere. Når eleven overføres til nærskolen, har eleven ervervet seg et grunnlag av norskerdigheter. Dette letter samspillet mellom majoritetsspråklige og minoritetsspråklige, og gir bedre forutsetninger for å delta i det sosiale fellesskapet som igjen er med på å utvikle de språklige ferdighetene. Gode norskerdigheter vil hjelpe eleven til å unngå misforståelser og vil være positivt for opplæringen i alle fag. Eleven vil likevel ofte ha behov for særskilt norskopplæring og morsmålsundervisning / tospråklig fagopplæring for å kunne ha forsvarlig læringsutbytte i alle fag.

En stor utfordring for kommunene er elever i alderen 16 – 20 år som kommer med liten eller ingen skolegang. Vi mener det er viktig at ungdommene får tilbud om grunnskoleopplæring i et miljø sammen med andre ungdommer på samme alder, og ikke plasseres i klasser med voksne. Det er ikke alle kommuner som får til et godt samarbeid med fylkeskommunen om et tilbud for denne elevgruppen. Økonomisk og organisatorisk mener vi det vil være en bedre løsning at fylkeskommunen fikk ansvar for elevene fra 16 – 20 år. Elevene bør først få tilbud om grunnskoleopplæring i regi av videregående skole og videre et tilbud om videregående opplæring. Dersom dette skal bli mulig må det gjøres endringer i opplæringsloven i forhold til § 4A – 1.

Kapittel 11

Opplæring spesielt organisert for voksne etter opplæringsloven

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag når det gjelder følgende punkter:

- *Voksenopplæringens organisering og innhold, herunder alle tiltak rettet mot minoritetsspråklige, må vurderes samlet for å sikre en tjenlig ansvars plassering.*

Kommentar:

Utvalget uttaler at opplæringstilbudet til voksne minoritetsspråklige framstår som fragmentert og fordelt på mange aktører, at det er manglende sammenheng mellom introduksjonsloven og opplæringsloven og mange utfordringer knyttet til læreplans spørsmål.

Vi er enige i dette, og støtter forslaget om en nærmere gjennomgang av den fremtidige organiseringen av, og innholdet i, opplæringen for voksne på alle nivåer.

- *Det må sikres lik praksis når det gjelder realkompetansevurdering*

Kommentar:

Vi er enige i at det må sikres lik praksis og også opprettes et felles system for realkompetansevurdering, spesielt når det gjelder kompetansevurdering på grunnskolens område. I dag er dette et forsømt felt, praksis varierer fra kommune til kommune og det er få sentrale retningslinjer å gå etter. En satsing her vil innebære økt ressursbehov, både i forhold til økonomi og kompetanse.

Kapittel 12

Introduksjonsordning og opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag når det gjelder følgende forslag til tiltak angående introduksjonsordningen:

- *Et helhetlig familieperspektiv må inngå som en del av de individuelle planene knyttet til introduksjonsordningen. Det må tilrettelegges bedre for at barns deltakelse i barnehage kan kombineres med foreldres deltakelse i introduksjonsprogrammet.*

Kommentar:

For familier med barn i førskolealder vil det være en forutsetning for deltakelse i programmet at det finnes gode ordninger slik at barna blir ivaretatt mens foreldrene er i andre tiltak. Deltakelse i barnehage bør være en forutsetning. For barnet vil sannsynligvis tidlig plass i barnehage fremskynde integreringsprosessen og styrke muligheten for bedre tilpasning når det begynner på skolen. Kontantstøtteordningen som vi vet at mange innvandrerfamilier benytter seg av, vil ikke ha den samme effekten som en barnehageplass.

- *Introduksjonsprogrammet må tilpasses og norskopplæringen innrettes mot den utdanningen deltakeren allerede besitter.*

Kommentar:

Deltakere i introduksjonsprogram skal ha en individuell plan og det skal opprettes tverrfaglige team rundt den enkelte programdeltaker. Programrådgiver ved NAV og deltakers lærer er foruten programrådgiver ofte de viktigste deltakerne i teamet. For å få til et godt samarbeid om et individuelt tilrettelagt tilbud er det viktig at det gis tid og ressurser til dette arbeidet, for eksempel i form av kontaktlærerressurs.

- *Kvalifiseringskurs må innarbeides for de som ønsker å ta høyere utdanning i forbindelse med introduksjonsprogrammet. Deltakere med høy utdanning bør få umiddelbar karriereveiledning og kurs i jobbsøking.*

Kommentarer:

Vi viser til målet med opplæringen i norsk og samfunnskunnskap og støtter forslaget om at deltakere med høy utdanning tidlig må få startet prosessen med å få arbeid eller ta videre utdanning, slik at de kan få tatt i bruk eller videreutviklet sin medbrakte kompetanse.

- *Satsing på grunnskoleopplæring i programperioden må styrkes. Dette vil kunne føre til at flere gjennomførere videregående opplæring etter avsluttet introduksjonsprogram*

Kommentar:

Vi støtter forslaget om at satsingen på grunnskoleopplæring må styrkes. Dette vil øke allmennkunnskapen og begrepsapparatet til den enkelte og vil også kunne føre til at flere gjennomfører videregående opplæring. På sikt vil dette øke muligheten for en bedre integrering. Satsingen bør omfatte alle innvandrere, også deltakere som ikke er med i introduksjonsprogrammet. Det er viktig at kvinnene trekkes med her, både med tanke på egen utvikling og i egenskap av rollemodell for barna. Grunnskoleopplæring er en lovpålagt oppgave som fordrer at kommunene tilfører midler og oppretter stillinger for dette formålet, og ellers tilrettelegger for en opplæring som er tilpasset den enkeltes bakgrunn og forutsetninger. Når det gjelder grunnskoleopplæring for deltakere i introduksjonsprogrammet bør kommunene samarbeide med NAV om bruk av midler fra integreringstilskuddet.

- *Introduksjonsprogrammet må utvides for flere deltakere i inntil 3 år, for å sikre at flere kan ferdigstille grunnskoleopplæringen i programperioden*

Kommentar:

Vi er enige i at mange har behov for mer enn 2 år i introduksjonsprogrammet, og vi støtter forslaget om at programperioden må utvides for flere deltakere til 3 år. For personer med mangelfull skolebakgrunn kan også 3 år være for lite, og det bør vurderes ytterligere forlengelse av programmet for disse.

Haugesund kommune har følgende kommentarer til utvalgets forslag når det gjelder forslag til tiltak angående norskopplæring og samfunnskunnskap:

- *Det må utvikles tilbud om gratis nettbasert norskopplæring.*

Kommentar:

Vi støtter forslaget når det gjelder deltakere på spor 2 og 3, og da spesielt for deltakere som ikke har rett på gratis opplæring. Vi mener imidlertid at deltakere med mangelfull skolebakgrunn (deltakere på spor 1) vil ha bedre utbytte av organisert opplæring med lærer.

- *Utvalget anser det som viktig at kommunene settes i stand til å tilby Samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår.*
- *50 timer samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår bør sentraliseres og gjøres nettbasert, i tillegg til videreutvikling av fjernundervisningsmetoder og bedre tilgang på tospråklige lærere.*

Kommentar:

Nettbasert opplæring kan være et alternativ i de tilfeller hvor det er vanskelig å skaffe lærere og organisere denne opplæringen. I mange kommuner har en nå opparbeidet erfaring og kompetanse på området og har et opplæringstilbud som fungerer bra, blant annet i Haugesund. Det drives også interkommunalt samarbeid om opplæringen på Haugalandet. Det er viktig at utviklingsarbeidet videreføres, både når det gjelder metoder og kompetanseutvikling av lærere.

- *Norskopplæringen bør ses i sammenheng med andre kvalifiseringstiltak. Særlig lavt utdannede må få mer arbeidsrettet opplæring.*

Kommentar:

Vi er enige i at norskopplæringen bør ses i sammenheng med andre kvalifiseringstiltak og at det bør bli en tydeligere sammenheng mellom tiltakene.

I den forbindelse er det viktig at det legges til rette for et tett samarbeid mellom NAV, skolen og andre instanser med deltaker i sentrum for å tilrettelegge for et helhetlig tilbud som oppleves nyttig og meningsfullt. Vi er enig i at særlig lavt utdannede kan ha behov for mer arbeidsrettet opplæring. Dette kan kombineres med passende praksisplasser og fadderordning som NAV bør ha ansvar for.

Vi viser i den forbindelse til programmet "Rekruttering av innvandrere til omsorgsykker" som ble startet opp i Haugesund i 2006 og hvor Breidablik læringscenter har hatt tilbud om kurs i "Norsk med helsefag" for innvandrere i perioden 2007-2010. Deltakerne har fått opplæring i norsk og helsefag og hatt praksis ved ulike omsorgssentra i Haugesund. Deltakerne har fått tett oppfølging både under og etter kurset av skolen, Personal og organisasjon og NAV. Flere av deltakerne har tatt videre utdanning innen helse- og omsorgssektoren.

- *Færre norsktester: "Det kan være en fordel om antall tester for å bedømme norsknivået til kandidaten reduseres" (s 281)*

Kommentar:

De testene som eksisterer i dag i tilknytning til opplæringen i norsk og samfunnskunnskap fungerer etter vår mening godt og bør beholdes.

Undervisning fram mot Høyere nivå-testen (Bergenstesten) bør bli en naturlig del av tilbudet på et språksenter. Denne testen bør etter vår mening også være gratis.

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag når det gjelder forslag til tiltak angående forholdet til grunnopplæring for voksne:

- *Det er behov for en nærmere gjennomgang av den fremtidige organiseringen av, og innholdet i, opplæringen for voksne på alle nivåer.*

Kommentar:

Opplæringstilbudet til voksne minoritetsspråklige framstår som fragmentert og fordelt på mange aktører, og at det er manglende sammenheng mellom introduksjonsloven og opplæringsloven, samt mange utfordringer knyttet til læreplanspørsmål. Vi støtter derfor utvalgets forslag.

Kapittel 14

Overganger mellom opplæringsystemer

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag til tiltak:

- *Skolens og skoleeiers ansvar for å sikre overgang fra barnehage til skole og fra skole til skole, må forankres i opplæringsloven.*
- *Kommunen må utarbeide rutiner for hvordan overgangen mellom barnehage og skole og mellom skoleslagene skal foregå.*

Kommentar:

Overganger er ofte kritiske, og det er derfor viktig å sikre god sammenheng i overgangen mellom barnehage og barneskole og mellom de ulike skoleslagene.

Kapittel 15

Barn av asylsøkere og enslige mindreårige asylsøkere

Haugesund kommune ønsker at det blir sett på nøkkelen til fordeling av ressurser til asylsøkerbarn i grunnskolen slik at det kan søkes om ekstratilskudd til barn med spesielle behov som gir store merkostnad.

Blant elever bosatt i mottak som kommunen gir opplæringstilbud til, er det også elever med spesielle behov, både spesialundervisning, atferdsregulerende tiltak, og fysisk tilrettelegging. Kostnaden for noen av disse elevene kan ligge langt over tilskuddsnivået. I noen tilfeller dreier det seg flere hundre tusen.

Kapittel 16

Minoritetsspråklige og spesialundervisning

Haugesund kommune støtter utvalgets forslag til tiltak:

- *PPT og øvrig hjelpetjeneste må tilføres kompetanse i flerspråklighet og flerkulturell forståelse.*

Kommentar:

Vi er opptatt av at voksne innvandreres rettigheter mht sakkyndig vurdering og spesialundervisning blir synliggjort og ivaretatt. Evt. vansker må fanges opp og tiltak iverksettes på et tidlig tidspunkt. I den forbindelse er det spesielt viktig at PP-tjenesten både har nødvendige ressurser, kompetanse og adekvate testverktøy til rådighet. Dette er etter vår mening et forsømt område.

Med hilsen

Odd Henry Dahle
rådmann

Lisbeth Bakkevig
seksjonsansvarlig skole og barnehage